

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Британська Рада в Україні
Гете Інститут в Україні
Авторизований центр міжнародних екзаменів
«Grade Education Centre»

ІНШОМОВНА ОСВІТА ПЕДАГОГА: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції**

● 5 листопада 2015 року
м. Київ

ЗМІСТ

Розділ I. ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРИОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ У ЗМІСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

Котенко О.В. Сучасні тенденції розвитку системи іншомовної освіти педагога в Україні	3
Валевська С.В. Соціокультурна компетентність як важлива складова іншомовної комунікативної компетентності у навчанні іноземної мови студентів	11
Волкова Л.В. Основні принципи реалізації комунікативного підходу у процесі вивчення іноземної мови	17
Гончарова О.М. Реалізація зasad тематичного підходу до навчання іноземних мов молодших школярів	23
Гордеєва А.Й. Метод повної фізичної реакції як один з ефективних методів формування іншомовної компетентності молодших школярів	28
Груша А.М. Диференціація та індивідуалізація навчання англійської мови учнів гімназії: проблеми і шляхи вирішення	33
Жабська О.П. Автентичні тексти як засіб навчання читанню іноземниною мовою учнів початкової школи	39
Котченко Т.Є. Письмо як невід'ємна складова формування комунікативних навичок студентів при вивчені німецької мови	44
Кривич М.Л., Загорулько С.В., Гладик О.В. Диверсифікація змісту іншомовної освіти	51
Лавриненко Н.М. Освітній потенціал мас-медіа на уроках англійської мови у початковій школі	59
Маслова Т.Б. Прагматична складова іншомовної компетентності	66
Покорська О.П., Бесараб І.В. Білінгвальне навчання як ефективна модель вивчення іноземної мови молодшими школярами	72
Пономаренко Н.М. Розвиток фонетичних навичок учнів початкової школи на уроках англійської мови	79
Рогальська-Яблонська І.П. Компетентнісний підхід як методологічний принцип професійної діяльності педагога	86
Тітова О.В. Специфіка застосування диференційованих завдань у навчанні аудіювання молодших школярів на уроках англійської мови	93
Knyshevitska L. V. Teaching English with Games and Simulations	99
Sinelniky I.P. Prospective Primary School Teachers' Education for Communicative Tolerance	104

Розділ II. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГА

Iвашиньова С.В. Розвиток іншомовної професійної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти	110
Искакова А.Т., Гринева О.Н. Психологические особенности формирования иноязычной коммуникативной компетентности студентов как условие успешности их профессионального самопроектирования	116
Квятковська Ю.А. Психолого-педагогічні засади формування іншомовної освіти сучасного вчителя зарубіжної літератури	121
Костенко В.Г., Сологор І.М., Знаменська І.В. Напрямки подолання комунікативних перешкод при підготовці фахівців до англомовного викладання медико-біологічних дисциплін	126
Кошарна Н.В. Формування іншомовної компетентності майбутніх учителів початкової школи в змісті дисципліни «Наукова англійська мова»	134
Лагутіна А.К. Scoring Rubrics як ефективний інструмент професійної підготовки фахівця іноземної філології	139
Петрик Л.В. Класифікація медіаасобів у науково-педагогічній літературі	143
Руднік Ю.В. Концептуальні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов	150
Соломаха А.В. Комп'ютерна лінгводидактика та іншомовна освіта педагога: досвід та перспективи	158

Розділ III. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГА

Агафонова Л.И. К вопросу об управлении качеством иноязычной подготовки педагогов в России	164
Бельмаз Я.М. До питання професійного розвитку вчителів іноземної мови у США	172
Велиева М.А. Двуязычие в современном азербайджанском мультикультурном обществе	177
Лабунець Ю.О. Міжнародний досвід виховання моральної особистості у творчості Дж. Р. Р. Толкіна в контексті імплементування в іншомовну освіту	181
Лебедєва Л.А. Особенности профессиональной подготовки будущего педагога начального образования к работе в условиях полиглазовой и поликультурной среды Республики Казахстан	189
Лобода О.В. Досвід іншомовної дошкільної освіти у Румунії	195
Мельник Н.І. Іншомовна компетентність як пріоритетний напрям у змісті професійної підготовки педагогів у країнах Європи	201
Молодиченко В.В., Молодиченко Н.А. Міжнародний досвід упровадження сучасних освітніх технологій у навчальний процес ВНЗ з іншомовної підготовки педагогів у контексті побудови атрактивних педагогічних відносин	208
Плужник І.В. Організація навчання англійської мови в Японії	219
Ситник О.І. Основні підходи до вивчення тенденцій в освіті	226
Талалай Ю.О. Вивчення другої іноземної мови учнями старших класів у Чеській Республіці в умовах мультилінгвізму	234
Шараєва М.Л. Стажування викладача в іноземному університеті як вимога часу	243
Головатенко Т.Ю. Варіативні моделі підготовки вчителів до навчання іноземних мов дітей молодшого шкільного віку в Німеччині	250

УДК 37.013.3:37.014.25(082)

ББК 74.58я43

I-74

Рекомендовано до друку Вченю радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 11 від 22 жовтня 2015 р.)

За загальною редакцією Огнев'юка В.О.,
доктора філософських наук, професора,
академіка НАПН України

Редколегія:
О.В. Котенко,
Н.В. Кошарна,
Н.М. Віnnікова

Іншомовна освіта педагога: виклики, проблеми, перспективи :
I-74 матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 5 листоп. 2015 р. / М-во освіти
і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Британська Рада в Україні,
Гете Інститут в Україні, Авторизований центр міжнародних екзаменів "Grade Education Centre" ; редкол.: О.В. Котенко, Н.В. Кошарна,
Н.М. Віnnікова. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. — 260 с.

УДК 37.013.3:37.014.25(082)

ББК 74.58я43

© Автори публікації, 2015

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015

Розділ I

ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРИОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ У ЗМІСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

УДК 378.1:811(477)

Котенко О.В.,
завідувач кафедри іноземних мов і методик їх навчання
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГА В УКРАЇНІ

У статті схарактеризовано тенденції розвитку системи іншомовної освіти майбутніх учителів початкової школи та вихователів дошкільних навчальних закладів в Україні з урахуванням зростаючої потреби суспільства у ранньому навчанні іноземних мов та державної регламентації обов'язкового вивчення іноземних мов молодшими школярами. Визначено пріоритетні напрями фундаменталізації іншомовної підготовки педагога, а саме: стандартизація нормативно-правового забезпечення змісту професійної підготовки фахівців, інтеграція лінгвістичної та педагогічної освіти, диференціація та індивідуалізація змісту іншомовної освіти педагога.

Ключові слова: іншомовна підготовка, іншомовна компетентність, майбутній учитель початкової школи, вихователь дошкільного навчального закладу, зміст навчання, професійна освіта.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні державна мовна політика в Україні спрямована на загальну, вищу та післядипломну освіту громадян. Проте дедалі більш затребуваним у суспільстві виявляється раннє навчання іноземних мов дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Адже зниження вікового пе-

Статья посвящена анализу системы обучения английскому языку на разных этапах — в начальной, основной, старшей и высшей школах, а также определению общих тенденций процесса овладения английским языком в Японии.

Ключевые слова: организация обучения английскому языку, начальная школа, основная школа, старшая школа, высшие учебные заведения, Япония.

The article analyzes the system of English education on different stages — in primary, secondary, high schools and universities and defines general trends of English teaching process in Japan.

Key words: organization of English education, primary school, secondary school, high school, university, Japan.

УДК 374.7

Ситник О.І.,
старший викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання
Педагогічного інституту Київського університету
імені Бориса Грінченка

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ В ОСВІТІ

Стаття присвячена дослідженю тлумачення поняття «тенденція». У статті автор робить спробу виокремити підходи щодо окреслення тенденцій освіти, аналізуючи європейські звіти та доповіді міжнародного і регіонального рівнів, досліджуючи особливості відстеження тенденцій освіти.

Ключові слова: тенденція, тенденційність, освіта дорослих, тенденції розвитку, тенденції оцінення, встановлення тенденцій, тенденції результату.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Освітні процеси у кожній країні не є відокремленими та ізольованими, а відбуваються у контексті глобалізації, яка являє собою складний процес структурних та функціональних змін, охоплюючи усі сфери життєдіяльності, освіту зокрема, що зумовлено постійним оновленням потреб суспільства, реальними можливостями сучасної особистості та тісним зв'язком освіти з провідними напрямами суспільного розвитку, серед яких еконо-

міка, культура, техніка тощо. Таким чином, з'являється необхідність виокремлення освітніх тенденцій для пошуку відповідей на сучасні запити щодо оптимізації умов задоволення освітніх потреб сучасної особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з проведеним нами дослідженням питання про виявлення тенденцій в освітній сфері стає дедалі актуальнішим. «Електронний фонд дисертаційних досліджень Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського, в яких описуються тенденції розвитку освіти, налічує понад 3000 найменувань, що доводить наявність інтегрованих систем освітньої сфери та тенденційність їх розвитку», — стверджує Н. Терентьєва [7]. Деякі українські компаративісти у своїх дисертаційних роботах досліджують та аналізують подібні і відмінні тенденції та риси в освітніх системах різних країн, зокрема: Т. Бондар, А. Глузман, Є. Громов, Т. Десятов, Д. Дзвінчук, А. Кидра, В. Луговий, Т. Капелюшна, С. Корєшкова, Г. Поберезька, С. Пономаревський, Л. Пуховська, А. С布鲁єва, В. Червонецький, А. Чирва та ін. Окресленню тенденцій щодо розвитку освіти дорослих свої дослідження присвятили: Л. Вовк, Н. Дем'яненко, С. Коваленко, О. Огіенко, Л. Сігаєва, О. Сергєєва, І. Фольварочний, О. Шапочкина, Л. Шинкаренко. Але не всі сучасні дослідники надають уваги тлумаченню понять «тенденція / тенденційність». Ми переконані, що обґрутування тлумачення того чи іншого поняття, яке є ключовим для наукового дослідження, повинно бути не лише обов'язковим, а розглядатися, у нашому випадку, у контексті порівняльної педагогіки, мовою дисертаційного дослідження та англійською мовою, як мовою міжнародного спілкування.

Формування мети статті (постановка завдання). Таким чином, мета нашої статті — схарактеризувати підходи до вивчення тенденцій в освіті. Відповідно до визначеної мети нашого дослідження виокремлюємо такі завдання: розглянути тлумачення поняття «тенденція» у загальному значенні та у контексті порівняльної педагогіки; розкрити сутність підходів виокреслення та дослідження тенденцій освіти у європейських документах регіонального та міжнародного значення на прикладі освіти дорослих.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. «Словник термінів з професійної освіти», укладений О. Шапран, засвідчує, що «тенденція» (від латин. *tendentia, tendo* — прагну, пряму) — 1) можливість тих чи інших подій розвиватися у певному напрямку; 2) спрямування в поглядах чи діях, схильності, наміри властиві будь-кому, будь-чому; 3) спрямованість

розвитку будь-якого процесу, явища, поглядів, думок, ідей тощо; 4) упереджена, нав'язувана кому-небудь думка, ідея [6, 243]. Окрім поняття «тенденція», також подано поняття «тенденційність», яке презентується у ідентичному значенні. Відмінності у значенні понять «тенденція» та «тенденційність» виокремлює у своєму дослідженні Н. Терентьев, наголошуєчи, що тенденція визначається як напрямок розвитку будь-чого, а от тенденційність — переважно як упередженість [7].

Пропонуємо розглянути тлумачення поняття «тенденція» у порівняльній педагогіці. Н. Лавриченко відзначає, що тенденція слугує формою вираження закономірностей, які загалом не мають іншої реальності, крім тенденції, крім наближення до чогось у тенденції. Одному й тому ж явищу можуть бути притаманні різні й навіть протилежні тенденції. У подібних між собою системах нерідко спостерігаються споріднені тенденції. Визначення головної, домінуючої тенденції є важливим моментом дослідження будь-якого об'єкта, що перебуває у розвитку. Для визначення загальних тенденцій є важливим об'єктивна зіставність досліджуваних національних систем освіти, їх спорідненість спільною історією, культурою. Одним із способів об'єктивизації та верифікації тенденцій тих чи інших педагогічних явищ і процесів є їх спостереження та вивчення в історичній перспективі [1].

О. Локшина охарактеризовує тенденцію як базову категорію порівняльної педагогіки, яка трактується не лише з позиції виявлення напряму руху, а й у контексті сутності якісних змін, що відбуваються під час цього руху у контексті активізації прогностичної функції, що розуміється з позиції надання прогностичних рекомендацій щодо можливості застосування зарубіжного досвіду в національній освіті [2].

Г. Поберезька наголошує, що тенденції мають проективний характер. Вони визначають напрям розвитку освіти не тільки в певний період, але окреслюють подальші перспективи [5, 25].

Знання тенденцій освіти дає основу для її прогнозування і доцільного оновлення, підвищення рівня цілісності, системного управління нею, подолання емпіризму в педагогічній науці і практиці. З'ясування феноменології, генезису, функцій, компонентного складу і структури типології освіти створює необхідну теоретичну базу для встановлення освітніх тенденцій, головних та підпорядкованих, актуальних та потенційних. Виявлення тенденцій є найважливішим моментом дослідження і глобального моделювання освіти. [3, 163].

З метою детального визначення та з'ясування сутності та тлумачення ключового поняття «тенденція» звертаємося до аналізу англомовних джерел. У ході дослідження нами виявлено дві лексичні одиниці.

а саме: «trend» і «tendency», які, на нашу думку, найбільш ототожнюються з досліджуваним поняттям. Електронний словник «Мультиран» (Multitran) містить такий переклад цих понять: «trend» — загальний направлений, тенденція, мода, стиль, течія, напрямленість, віяння, нахил, діаграма, закономірність; «tendency» — тенденція, прагнення, склонність, нахил, вподобання, орієнтація, ідея, засіб, тенденційність, ціль, напрям руху [4]. У англомовних наукових документах, презентаціях, доповідях та звітах національного, європейського та світового рівнів, що стосуються освіти та науки, для опису тенденцій застосовуються обидві дефініції, але необхідно зазначити, що поняття «trend» є загальноприйнятим у контексті освітнього середовища.

Європейські дослідники вирізняють різні способи відстеження тенденцій, які широко використовуються у сучасних наукових розвідках, залежно від методів дослідження та способів отримання і викладення одержаної інформації.

Пропонуємо розглянути підходи до вивчення тенденцій в освіті дорослих більш детально. Отже, залежно від цілей і розуміння поняття «trend» розрізняють такі підходи, зокрема: тенденції розвитку (trends as development), тенденції оцінення (trends as estimation), тенденції встановлення або отримання / вилучення тенденцій (trend-setting or deriving trend), тенденції результату (trend as issue). Фахівці освітнього простору працюють з різними значеннями терміну «тенденція» і окреслюють різні тенденції освіти, освіти дорослих зокрема [10].

Один із найрозвинутих способів відстеження тенденцій є спосіб тенденції розвитку (trends as development), який ґрунтуються на закономірностях розвитку освіти в окремому регіоні чи країні протягом останніх років / десятиліття. Окреслюючи та аналізуючи етапи розвитку галузі, дослідниками виокремлюються тенденції та перспективні напрями наукових розвідок. Цей підхід найчастіше використовується науковцями та є невід'ємним елементом і початковим етапом будь-якого порівняльного дослідження. Виявлення тенденції розвитку освіти ґрунтуються на ретельному дослідженні, охоплюючи різні сфери впливу на розвиток освіти, зокрема: формування освітньої політики, наприклад, наповнення європейської та національних нормативно-правових баз документів; показники розвитку суспільства, наприклад, переход до ринкової економіки; наявність та доступність регіональних та національних статистичних даних з освіти для проведення детального аналізу.

Тенденції оцінення (trends as estimation), окрім виявлення нових напрямів, включають характеристику подальшого розвитку в певній га-

лузі. Такі тенденції функціонують як передбачення перспектив майбутніх наукових розвідок. Виокремлення тенденцій оцінення здійснюється декількома способами. Розглянемо приклади: Марта Феррейра (2008), член Європейської комісії щодо досліджень тенденцій освіти дорослих у Європейському Союзі, під час свого виступу на Міжнародному курсі лекцій наголосила, що Європа стикається з «демографічною бомбою», тобто різким зниженням рівня народжуваності, що посилює старіння населення, створюючи реальну загрозу економічному процвітанню впродовж найближчих 20 років. На основі очікувань таких майбутніх стратегій в освіті дорослих розвиток галузі набуває конкретних змін [10]. Така тенденція носить протностичний характер, а, отже, презентує тенденцію оцінення теперішнього стану і виявляє проблеми найближчого майбутнього. Проведення таких досліджень дозволяють унеможливити подальший розвиток проблемних ситуацій або звести негативний вплив до мінімальних розмірів.

Ірландське дослідження «Національна доповідь з освіти дорослих в Ірландії» (National Report on Lifelong Learning in Ireland, 2011) формулює майбутні тенденції в країні на основі попередніх розробок [11]. Аналіз наявних статистичних даних в освіті дорослих і безперервній освіті Ірландії слугує основою для тенденційних розробок. Аналіз тенденцій дає оцінку існуючому стану галузі та визначає чіткі напрями майбутнього розвитку.

Підхід встановлення тенденцій (trend-setting) має на меті постановку цілей і завдань для досягнення найближчим часом. Це пошук інновацій та втілення їх у життя, тобто створення нових тенденцій, завдяки детальному вивчення та аналізу нестандартних ідей. Встановлені тенденції відображають бажаний результат майбутнього розвитку і тим самим окреслюють початкові етапи його досягнення. Доречним прикладом підходу встановлення тенденцій слугує дослідження Організації економічної співпраці та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development), (OECD) «Сприяння навчанню дорослих» (Promoting adults learning, 2005). Основною метою цього звіту є збір ключових принципів роботи систем освіти дорослих у 17 країнах, аналіз методів роботи різних країн задля поліпшення доступу та залучення якомога більше бажаючих до участі в освіті дорослих [10].

Метою визначення тенденцій результату з використанням підходу «trend as issue» є вказати на проблеми, які можливо ідентифікувати. Такі тенденції презентують перспективи на майбутнє. Зазвичай результатом окреслення тенденцій запропонованім способом є розробка критерій, вказівок чи рекомендацій щодо наступних дій.

Більшість досліджень проведена з метою виявлення тенденцій системи освіти, які базуються на заздалегідь оприлюднених дослідженнях та оглядах. Як правило, визначення тенденцій освіти і безперервного навчання відбувається у такому порядку: ідентифікація, збір і аналіз існуючих національних або міжнародних джерел і даних. Загальноприйнятою метою таких досліджень зазвичай є визначення закономірностей щодо доступності, кількості осіб, залучених до навчання, якості освіти та надання порад для вирішення існуючих чи уникнення прогнозованих проблем і окреслення перспектив подальшого розвитку галузі. Як правило, тенденції можна відстежити, але їх важко виміряти і визначити заздалегідь. Проте існує низка підходів, які розглядають нові напрями і закономірності у кожному секторі, зокрема у галузі освіти дорослих та безперервного навчання. Таким чином, велику кількість звітів та доповідей присвячено аналізу тенденцій освіти дорослих та безперервної освіти в окремих установах, освітніх документах, країнах, регіонах або на глобальному рівні. До них належать національні доповіді і звіти з окресленням останніх тенденцій, а також міжнародні дослідження, в яких надається характеристика новим відмінам розвитку та прогнозам щодо освіти дорослих і безперервного навчання [10].

Значущими, на нашу думку, є доповіді та звіти міжнародного рівня, основною метою яких є виявлення тенденцій освіти дорослих, зокрема: «Тенденції і проблемні питання освіти дорослих у Європі», («Adult Education Trends and Issues in Europe»), яка проводилася членами Європейської асоціації освіти дорослих (European Association for the Education of Adults) у 2006 році. Експерти з різних європейських країн працювали разом над цим дослідженням. Команда охоплювала Асоціацію німецьких народних університетів (Deutscher Volkshochschulverband) та Європейські науково-дослідні інститути з освіти дорослих (Education Research and Development Institutes) [8]. Ще одним вагомим дослідженням є звіт про міжнародний семінар «Світові тенденції в дослідженнях освіти дорослих» («World Trends in Adult Education Research»), проведений Інститутом ЮНЕСКО з освіти в 1994 році. У документі подано характеристику та проаналізовано науково-дослідні напрями розвитку освіти дорослих та неперервної освіти Європи, Африки, арабських держав, Азії, Північної та Латинської Америки [12].

Слід зауважити, що, окрім міжнародних досліджень, здійснюються аналіз тенденцій освіти дорослих і підвищення кваліфікації працездатного населення в межах конкретного регіону або країни. Багато

країн проводять звіти або аналіз тенденцій освіти за визначений період, про що свідчить низка доповідей з різних установ та країн (на приклад, для Канади: Peters 2004, для Франції: Isambert 2005, для Індії: Dutta 2005, для Німеччини: DfE 2008) [10]. В Ірландії результати роботи та окреслення тенденцій системи освіти дорослих презентовано пізкою опублікованих звітів та доповідей. Звітна інформація з освіти дорослих в Ірландії представлена у національних документах та доповідях, зокрема: 1) National Report on Lifelong Learning in Ireland, 2010 — це національна доповідь, складена за результатами роботи дослідницької групи «LLL2010» (Lifelong Learning 2010). Загальні цілі проекту зосереджені на критичній оцінці концепції безперервного навчання на різних рівнях; дослідженню освітньої політики та стратегії розвитку освіти дорослих крізь призму безперервної освіти з метою заохочення до навчання протягом усього життя різних соціальних груп населення [11]. 2) Country Report on Adult Education in Ireland, 2011. У звіті представлено загальну характеристику з освіти дорослих і безперервного навчання у країні, зокрема увагу зосереджено на аналізі нормативно-правової бази документів, ключових поняттях галузі та тенденціях розвитку системи, окреслюючи неформальну та інформальну освіту дорослих [9].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У контексті здійснованого дослідження тенденцій освіти нам імпонує представлене О. Локшиною тлумачення поняття «тенденція» як базової категорії порівняльної педагогіки, яка трактується не лише з позиції виявлення напряму руху, а й у контексті сутності якісних змін, що відбуваються під час цього руху. Спираючись на результати таких досліджень отримуємо можливість застосування зарубіжного досвіду в національній освіті. Таким чином, проведене нами дослідження дозволяє виокремити чотири підходи до виокремлення тенденцій в освіті дорослих, зокрема тенденції розвитку, тенденції оцінення, тенденції встановлення або отримання / вилучення тенденцій, тенденції результату. Отже, дослідження тенденцій освіти — це перспективний напрям розвитку системи освіти, що зумовлюється вимогами сучасності; дозволяє не тільки узагальнювати та аналізувати стан освіти у конкретний період, а й визначати стратегічні напрями розвитку системи з урахуванням нагальних проблем та майбутніх потреб.

Проведене дослідження не вичерпує зазначененої проблеми. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі охоплюють загальну характеристику системи освіти дорослих у європейських країнах, зокрема Ірландії.

Джерела

- Лавриченко Н.М. Методологічні аспекти порівняльно-педагогічних досліджень / Н.М. Лавриченко // Шлях освіти: науково-методичний журнал. — К. — 2006. — № 2. — С. 17–23.
- Локшина О.І. Тенденція як категорія порівняльної педагогіки / О.І. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. — Умань. — 2011. — № 2(8). — С. 5–14.
- Луговий В.І. Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні: (теоретико-методологічний аспект) : дис... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Луговий Володимир Іларіонович ; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. — К., 1995. — 429 с.
- Мультиран. Електронные словари [Електронний ресурс] / Англо-русский и русско-английский словарь. — Режим доступу : <<http://www.multitran.ru/c/m.exe?a=1>>. — Загол. з екрану. — Мова рос.
- Поберезька Г.Г. Тенденції розвитку вищої освіти країн Західної Європи та України : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Поберезька Ганна Георгіївна ; АПН України, Ін-т вищ. освіти. — К., 2005. — 216 с.
- Словник термінів з професійної освіти / [Шапран О.І. та ін. ; заг. ред.. О.І. Шапран] ; Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Іригорія Сковороди». — Переяслав-Хмельницький : КСВ, 2013. — 275 с.
- Терентьєва Н.А. До тлумачення понять «тенденція» та «тенденційність» розвитку університетської освіти / Н.А. Терентьєва // Пед. освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія ; зб. наук. пр. — 2013. — № 19. — С. 18–21.
- Adult Education Trends and Issues in Europe [Електронний ресурс] / Restricted tender N0. EAC/43/05 as completed by 11th of August 2006. — Режим доступу : <http://www.ginconet.eu/sites/default/files/library/AE_trends_issues_Europe.pdf>. — Загол. з екрану. — Мова англ.
- Country Report on Adult Education in Ireland. — Helsinki : EAEA, 2011. — 11 p.
- Egetenmeyer R. What's New in Europe? Recent Trends in Adult and Continuing Education / Egetenmeyer R., Strauch A. // Report. 31(2). — 2008. — P. 9–17.
- National Report on Lifelong Learning in Ireland / Dr. Catherine Maunsell, Dr. Paul Downes, & Ms. Valerie McLoughlin / Dublin : St. Patrick's College. — 2010. — 38 p.
- UNESCO Institute for Education. World Trends in Adult Education Research. Report on the International Seminar on World Trends in Adult Education Research, Montreal, Canada, 06 September 1994. — Hamburg : UNESCO, 1999. — 280 p.

Статья посвящена исследованию значения понятия «тенденция». В статье автор выделяет подходы к определению тенденций образования, анализируя европейские отчеты и доклады международного и региональ-

ного уровней, исследуя особенности отслеживания тенденций образования.

Ключевые слова: тенденция, образование взрослых, тенденции развития, тенденции оценки, установление тенденций, тенденции результата.

The article investigates the essence of the concept "trend". The author highlights approaches to defining trends of education, analyzing European reports and reports of international and regional levels, exploring features of tracking trends in education.

Key words: trend, adult education, trend as development, trend as estimation, trend-setting or deriving trend, trend as issue.

УДК 71(437):811.112.1:811.111:81`246.3

Талалаї Ю.О.,
аспірантка Дрогобицького державного
педагогічного університету
імені Івана Франка

ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНЯМИ СТАРШИХ КЛАСІВ У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ В УМОВАХ МУЛЬТИЛІНГВІЗМУ

У статті здійснено аналіз мовної політики в Європейському Союзі, Чеській Республіці; схарактеризовано лінгводидактичні принципи вивчення німецької мови як другої іноземної в умовах мультилінгвізму; висвітлено основні випадки мовної інтерференції.

Ключові слова: мовна політика, лінгводидактичні принципи, друга іноземна мова, мультилінгвізм, мовна інтерференція.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У ХХІ столітті вивчення іноземної мови зазнає істотних змін. Багатомовність, на європейському рівні, є однією із вимог, що знаходить своє відображення у необхідності опанування двох іноземних мов поряд з оволодінням рідної мови. Англійська мова набирає свою значимість у якості лінгва франка, адже, у більшості країн Європи вже вважається першою іноземною мовою. Німецька та інші іноземні мови отримують абсолют-